

SOŠKA FRONTA

Predmet: zgodovina

SOŠKA FRONTA

28. junija leta 1914 so v Sarajevu ubili avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda in njegovo ženo. **To je bil povod za prvo svetovno vojno, ki se je bliskovito širila.** Vojne napovedi so se kar vrstile.

Slovenski fantje, ki so takrat služili vojsko v avstro-oogrski armadi, so ostali kar v vojski in tudi več drugih letnikov so mobilizirali. Odhajali so v glavnem na fronto v Galicijo, kjer pa se niso prav vneto borili proti Rusom.

Šele po slabem letu vojne je tudi Italija napovedala vojno Avstro-Ogrski in konec maja so prišli v kraje ob Soči italijanski vojaki. Pred tem so v avstrijsko armado poklicali vse moške od 18. do 50. leta starosti ter odpeljali skoraj vse konje.

Soška fronta je bila del bojišča jugozahodne fronte med prvo svetovno vojno, ki je potekalo od Švice do Tržaškega zaliva v skupni dolžini nad 600 km.

POTEK SOŠKE FRONTE

Fronta je potekala v dolžini 90 km v zahodnem slovenskem visokogorskem svetu, v dolini reke Soče in na kraških planotah. Soška fronta je bila zaradi neugodnega terena ena najtežjih bitk v prvi svetovni vojni, na krasu kjer je primanjkovalo vode so vojaki pili celo lastni urin. Bila je bojišče med kraljevino Italijo (bojevala se je na strani antante) in Avsto-Ogrsko monarhijo (centralne sile). Na strani Avsto-Ogrske so se bojevali skoraj vsi narodi te večnacionalne monarhije: Nemci, Madžari, Italijani, Slovenci, Hrvatje, Srbi, Bošnjaki, Čehi, ... V bitke so poveljniki zelo radi pošiljali najprej Slovane, nato Italijane, nazadnje Madžare in Nemce.

Poveljnik Avstro-Ogrskih enot je bil nadvojvoda Evgen, poveljnik soške fronte pa je bil Svetozar Boroević von Bojna. Italijanski vojski pa je poveljeval grof general Luigi Cadorna.

Prvi boji ob Soči so se začeli že zvečer 23. maja 1915. Italijani so imeli dve armadi. Ena je bila postavljena od Kanina do Ločnika, sestavljena je bila iz 122 bataljonov pehote, 33 eskadronov konjenice in 147 baterij topov 2. armade. Druga je bila postavljena od Ločnika do Jadranskega morja, vsebovala je 51 bataljonov pehote, 77 eskadronov konjenice in 35 baterij topov 3. armade. Avstro-ogrška vojska je imela takrat tam le 45 bataljonov, 5 eskadrilj konjenice in 35 baterij topov. Ostale čete so šele prihajale. Avstro-ogrška vojska se je brez boja umaknila na črto Rombon-Bovec-Tolmin-Sabotin-Gorica-Devin. Tam je čakala Italijane in okrepitve. Italijani so prodirali počasi in previdno. Nadaljnji boji pa so se nadaljevali v dvanajstih soških bitk.

ŽRTVE IN VOJNA ŠKODA

Življenje ob Soči se je ljudem že z začetkom vojne leta 1914 korenito spremenilo. Zaradi bližine fronte sta obe strani izpraznile bližnje vasi. Avstrijske oblasti so izselile okoli 80.000 Slovencev iz Goriške in Posočja, italijanske zasedbe so izgnale med 10.000 in 12.000 Slovencev. Okoli 5000 Slovencev se je zbralo v Brucku na Litvi in tam dočakalo konec vojne. Slovenski begunci, ki so jih Italijani pregnali v Italijo so živelni v begunskih domovih. Vračati so se začeli oktobra 1917, večina pa po končani vojni leta 1919.

V soških bitkah je padlo preko 300.000 vojakov, ki so jih pokopali v kostnicah in vojnih pokopališčih (nekatere so ohranjene še danes).

Poleg vojnih žrtev pa je bilo še veliko civilnih žrtev, mednje sodijo tudi žrtve, ki so umrli v begunskih taborih. Veliko ljudi je umrlo tudi zaradi bolezni (kolera), ki jih je prinesla vojska. Uničenih in poškodovanih je bilo veliko hiš, mostov in kulturne dediščine. Posledice so bile tudi uničeno in zastrupljeno naravno okolje.

V spomin na največjo gorsko bitko v vsej vojaški zgodovini, na prvo bliskovito vojno v zgodovini vojn in najuspešnejši preboj v 1. svetovni vojni, je bil 20. oktobra 1990 v Kobaridu odprt Muzej 1. svetovne vojne. Muzejska zbirka je postavljena v prostorih Mašerovega kmečkega dvorca iz 18. stoletja, ki je bil kulturno in politično zbirališče Kobaridcev od srede 19. stoletja dalje.

Leta 1938, torej v času fašizma, so Italijani zgradili na *Gradiču* okoli cerkve svetega Antona kostnico v prvi svetovni vojni padlih italijanskih vojakov. Med

vojno in po njej je bilo zgrajenih v spomin na padle vojake različnih narodov, ver in stanov veliko spomenikov in spominskih objektov.

DVANAJST SOŠKIH BITK:

1. soška bitka (23. junij - 7. julij 1915)

Italijanska vojska je želela zavzeti tolminske in goriško mostišče ter zahodni rob Kraške planote. Odločila se je za udar proti Doberdobske planoti. Toda v bitki so le s težavo osvojili vznožje kraške planote pri Sredopolju, Romjanu in Selcu.

2. soška bitka (18. julij – 10. avgust 1915)

Osredinili so se proti goriškemu mostišču in na Kras. Italijani so večinoma napadali neuspešno, nad Kobaridom pa jim je vendarle uspelo osvojiti Batognico in poriniti Avstrije na rezervno obrambno črto.

3. soška bitka (18. oktober – 4. november 1915)

Italijani so predvidevali napad z mostišča pri Plaveh, napad na vrh ter glavni udar na goriško mostišče, ki bi mu sledilo zavzetje Gorice. Vsi napadi so bili neuspešni.

4. soška bitka (10. november – 5. december 1915)

Bitka je bila omejena na odsek Plave-Vrh. Italijani so s topništvtom in letalstvom sistematično rušili Gorico, na pomoč pa so priskočile tudi enote na Tolminskem, ki so napadale odsek Mrzli vrh-Vodil vrh. Tokrat je bil uspeh Italijanov neznaten: zavzeli so nekaj strelskej jarkov pri Doljah in Zagori, hrbet s cerkvijo med Oslavjem in cesto od Števerjana do Pevme, prednje jarke pri Podgori, na severozahodnem pobočju Vrha, na zahodnem robu Šmartina na Krasu.

5. soška bitka (11. marec – 16. marec 1916)

Bila je sestavljena predvsem iz lokalnih napadov. Glavna cilja sta bila Gorica in Tolmin. Toda italijanski napadi so bili večinoma neuspešni.

6. soška bitka (6. avgust – 17. avgust 1916)

Italijanska glavna cilja sta bila Gorica in Doberdobska planota. Zaradi premoči Italijanov Avstrijcem ni preostalo drugega kot napadalcem prepustiti porušeno Gorico in se umakniti na pomožno obrambno črto na levem soškem bregu. V drugi fazi ofenzive so Italijani poskušali Avstrije izriniti še z novih položajev, vendar jim ni uspelo.

V naslednjih treh bitkah se je Italijanska vojska osredotočila na rob Kraške planote, na Fajtji hrib, Trstelj in Grmado, da bi se prebili do Trsta.

7. soška bitka (14. september – 17. september)

Italijani so potisnili branilce z Mirnskega gradu in z drugih položajev ter med Lokvico in Opatjim selom.

8. soška bitka (10. oktober – 12. oktober 1916)

Italijani so potisnili branilce na drugo črto med Lokvico, Hudim logom in Lukatičem, vzhodno od Gorice pa je padel vrh Šobra.

9. soška bitka (31. oktober – 4. november 1916)

Italijansko letalstvo je bombardiralo Sežano, Dutovlje in Miramar. Branilci so obranili Fajtji hrib. Italijani so v treh bitkah prodrli za 3 do 4 kilometre na petkilometrskem pasu, toda prodor v Trst se jim ni posrečil.

10. soška bitka (12. maj – 5. junij 1917)

Italijani so znova načrtovali prodor v Trst, zasedbo Kuka (611 m), Vodic (652 m), Sv. Gore in Škabrijela (646 m), s frontalnimi napadi iz Gorice pa naj bi se prebili tudi v Vipavsko dolino. Napadali so večinoma neuspešno. Avstrijci pa so ponovno zavzeli črto Frondar–Fornazza–Vršič.

11. soška bitka (17. avgust – 15. september)

To je bila zadnja italijanska ofenziva na Soči. Italijani so pritisnili z vso močjo in dobro napadali, vendar so se kasneje zaradi nasprotnikove izčrpanosti vrnili na črto Log-Mešenjak-Hoje-Kal-Vrhovec-Madoni-Zagorje-Škabrijel. Ker so Avstriji v nadaljnje dobro zadrževali napade so se Italijani odločili da končajo 11. ofenzivo. Teh sedemindvajset dni je trajal najbolj krvav spopad na slovenskih tleh.

12. soška bitka (24. oktober – 27. oktober 1917)

Avstrijsko-nemške priprave na 12. ofenzivo so se zaradi strahu začele že v 11. ofenzivi. Avstrijskim vojakom so priskočili na pomoč nemški, načrt poimenovan »Zvestoba v orožju«, pa je pripravil nemški general Kraft von Dellmensting. Italijanski generali so ukazali obrambo. 24. oktobra so ob 2.00 zjutraj avstrijski in nemški vojaki silovito napadli. Uporabili so bojni plin ter bliskovito skupno akcijo pehote in topništva. Italijani so jih lahko zaustavili šele pri reki Piavi, ko so jim na pomoč priskočili še drugi vojaki.

VIRI :

- <http://www.kobarid.si/dreznica/fronta.html>

- <http://www2.arnes.si/~supgiskr/johann/fronta.htm>

- http://www.bovec.net/i_soskafronta_1.php